TORSDAG **24. NOVEMBER** 2022

Kåra til ÅRETS LOKALAVIS

Dølen

Nr. 44 | **ÅRGANG 26** | 1997–2022 | **www.dolen.no** | LAUSSAL KR 30,-

RALF (14) ER NYVALGT ELEV-RÅDSLEDER SOM ELSKER MUSIKK

MAGASINET SIDE 26

Tok VM-medalje med rullestollandslaget

Torstein Aanekre begynte med håndball i september. I helga vant han VM-bronse.

SIDE 12

Ferskvare i julegata i år igjen

Ikke gammel julepynt fra et lager, nei, ekte granbar pryder julegata i Ringebu år etter år.

SIDE 8

FOTO: TONE SIDSEL SANDEN

Fikk endelig overtaket

Torgeir Brenna Solberg (31) følte seg alltid som et lite barn sammen med overgriperen. Inntil én dag, da han sto opp for seg sjøl. **SIDE 14**

7 090034 530010

TORGEIR SIN HISTORIE:

BLE UTSATT FOR OVERGREP GJENNOM 12 ÅR

FOTO: TONE SIDSEL SANDEN

Torgeir forteller med sikker og stødig stemme. Han legger ikke noe i mellom for å beskrive det han ble utsatt for. FOTO: TONE SIDSEL SANDEN

Torgeir Brenna Solberg var 11 år første gangen han ble utsatt for seksuelle overgrep. Nå tar han et oppgjør.

6. mai 2016 går Torgeir inn på politistasjonen og anmelder den eldre mannen, som har forgrepet seg på han sida han var en liten gutt. Da er han 25 år.
FOTO: TONE SIDSEL SANDEN

Det er en varm sommerdag i år at Torgeir sitter med telefonen i hånda og venter på svar i andre enden.

Han er 31 år og har tatt motet til seg.

Pulsen slår hardt, og han kjenner spenninga i kroppen i det han hører det ringer.

Vil han ta telefonen?

I flere år har han tenkt at han ikke vil klare det, aldri klare å kjenne på å ha overtaket på overgriperen.

Klarer han det ikke nå, må han nok en gang innse at han fortsatt har langt igjen.

Da mannen, som har utsatt han for overgrep gjennom 12 år svarer, kjenner han for aller første gang at han er sterk og kan prate til han med et overtak.

Med saklig og rolig stemme legger han fram sitt budskap til mannen:

«Vet du hva du har gjort mot meg? Er du klar over hvordan du har ødelagt livet mitt?»

Det er en iskald høstdag da vi møter Torgeir. Det har gått noen måneder sida han tok telefonen til overgriperen. Sida den gangen har han fortalt historien sin i podkasten «Vi tror deg», og han har kommet lenger enn noen gang før i å bearbeide det han ble utsatt for som barn og helt fram til han ble en voksen mann.

– Kan jeg være til hjelp for bare én person med å fortelle historien min, da er det verdt det. Jeg vil formidle at det finnes et lys der, at det er mulig å komme seg ut av det, sier Torgeir.

Torgeir har anmeldt overgrepene han forteller om i denne reportasjen.

Saka mot mannen, som Torgeir påstår har begått overgrep mot ham, ble henlagt etter bevisets stilling av politiet. Torgeir har derimot mottatt voldsoffererstatning med bakgrunn i det som er kommet fram i saka hans.

Dølen har prata med den eldre mannen på telefon og konfrontert han med påstandene i denne reportasjen, og med historien som Torgeir forteller.

Den eldre mannen prater noe usammenhengende og svarer uklart på våre direkte spørsmål, men sier tydelig fra om at han ikke har begått overgrep.

Han uttaler at han ikke kjenner seg igjen i påstandene og at det ikke medfører riktighet slik historien framstilles.

Vi må spole mange år tilbake i tid, til 2002.

Torgeir er 11 år og vokser opp på gard i Ruste, sammen med mor, far, to brødre og ei søster. En eldre mann har gått inn og ut av huset sida Torgeir var en liten gutt, han er som en nær venn av familien å regne. En reservebestefar beskriver Torgeir han som.

– Jeg kan faktisk huske at han kom på besøk da jeg var liten gutt. Vi krøp opp i fanget hans for å få Non Stop, som han alltid hadde med seg, minnes han.

Da Torgeir er 9 år er han med storebroren sin opp til den eldre mannen for å hjelpe til.

– Vi hjalp han å bære ved, måke snø, skifte dekk og beise huset, slike ting som er vanlig å hjelpe gamle folk med. Etter hvert ble det andre ting også, som å klippe håret og tåneglene hans, forteller han.

Fra han var 11 år var ofte Torgeir hos mannen alene.

En dag stilte mannen han et spørsmål: Skulle han massere beina hans så han ble raskere til å løpe? Han var god til dette, fortalte han den lille gutten.

– Jeg var en aktiv gutt og drev med flere idretter på den tida. Jeg hadde lyst til å bli god, og som 11-åring trodde jeg på at dette kunne hjelpe. Kanskje det er dette de som er bedre enn meg gjør, tenkte jeg. Slik starta det med at han masserte leggene og låra mine, beskriver Torgeir.

Ble du raskere, spurte mannen Torgeir på 11 år.

– Jeg trodde jo at jeg ble det, at dette hjalp meg til å bli bedre i idretten. Så strakk han det etter hvert lenger og lenger.

Torgeir måtte ta av seg trusa, og den eldre mannen masserte lysken og etter hvert kjønnsorganet.

For Torgeir var det ukomfortabelt og ekkelt at den gamle mannen skulle ta på han sånn. Hva var den fysiske reaksjonen han fikk av berøringa?

– Jeg visste jo ikke hva dette var. Jeg var bare et barn og kjente ikke min egen kropp en gang. Han hadde fullstendig overtaket på meg, sier han.

Dette skulle være starten på utallige overgrep. Torgeir har aldri klart å tallfeste hvor ofte det skjedde. Det kunne skje flere ganger i måneden, på det meste fire-fem ganger i uka.

Det skjedde mest hjemme hos mannen, men også på garden til foreldrene, på setra, og seinere hjemme hos Tor-

Torgeir på sofaen hjemme i Ruste. På dette bildet er han rundt 11–12 år. **FOTO: PRIVAT**

geir sjøl. Hos den eldre mannen var alltid gardinene trukket for. Der fikk han holde på i fred.

– Jeg husker en gang at han ble avbrutt da det kom besøk til han. Da var han rask til å trekke på seg buksene. Han skjønte at det han gjorde ikke var bra, sier Torgeir.

Overgrepene besto i at mannen berørte Torgeir, stimulerte han så han fikk utløsning. Han målte penisen hans og førte statistikk på hvordan han vokste. Han ble tatt med i badekaret, i dusjen og på soverommet. Hver gang han var på besøk, ble han utsatt for overgrep. Da Torgeir var ferdig på skolen, sto mannen ofte og venta på han med bil.

Han gjorde spede forsøk på å si ifra, finne på unnskyldninger for å holde seg unna. Til mora sin sa Torgeir at han ikke ville klippe tåneglene hans mer. Det kan du slippe, jeg kan gjøre det, sa mora.

– Da han skjønte at jeg prøvde å få andre til å gjøre jobben, ble han sint. Da ble overgrepa mer brutale. Det gjorde at jeg ble enda mer redd for å si noe. Overfor pappa var jeg sint og aggressiv, jeg har tenkt på at jeg sikkert prøvde å framprovosere en reaksjon. Men hvem kunne tenkt seg til at en familievenn gjorde noe slikt? Jeg bebreider ingen for at de ikke oppdaga noe, og jeg vil ikke at noen skal føle skyld. Det er viktig for meg å si, sier Torgeir.

Noen av vennene hans i ungdomstida erta han for det tette forholdet han hadde til den eldre mannen, mobba han fordi han klipte tåneglene hans.

Lite visste Torgeir at det var nettopp denne mobbinga som skulle få han til å sprekke. Men det skjedde først mange år seinere.

For overgrepa fortsatte.

Torgeir følte seg stygg og ekkel. Kunne liksom aldri få vaska seg godt nok. Han ble ekstremt opptatt av å vaske og støvsuge, ha det reint rundt seg.

Han kan aldri huske at han noen gang så på seg sjøl som en kjekk gutt.

Rundt konfirmasjonstida tok Torgeir mot til seg og gjorde et forsøk på å komme seg bort fra overgrepa. Iherdig prøvde han å finne på unnskyldninger for å ikke komme på besøk til mannen. Da ble mannen sur, og Torgeir ga nok en gang etter.

I sofaen framfor oss tar Torgeir et djupt sukk.

– Det var familien min og alle de gode vennene jeg hadde som gjorde at jeg fikk sjølmordstankene bort. Likevel følte jeg at jeg aldri fortjente å bli elska. Det har jeg slitt mye med. Når noen har vist interesse for meg, har jeg oftest snudd ryggen til, tenkt at noen ikke kan elske meg.

Men da Torgeir er 17 år, får han seg kjæreste. Nok en gang skal han forsøke å bryte med mannen. Han husker han sto ute på gardsplassen og ringte, med den samme pulsen han kunne kjenne sommeren i år, da han tok kontakt med overgriperen.

– Jeg sa jeg ikke ville komme på besøk mer. Jeg kommer og henter deg, sa han. Nei, nå får du klare deg sjøl, svarte jeg. Da var jeg så stolt over meg sjøl etter på!

Torgeir smiler et sekund.

– Da tok det nesten tre uker uten at jeg så han, og for meg var det lenge. Da følte jeg at jeg hadde kommet meg ut av det. Men plutselig en dag sto bilen hans ute i garden. Da kom han for å hente meg, sier han alvorlig.

Hele tida minna mannen ham på hvilket forhold de hadde hatt fra Torgeir var liten og krøp naken opp i fanget hans for å få Non Stop. Han ufarliggjorde det, mener Torgeir.

Overtaket glapp nok en gang. Han var plutselig den lille gutten igjen.

Dette kommer jeg meg ikke ut av før mannen ligger under torva, tenkte han.

Torgeir trodde at dette var slik livet hans skulle være.

Torgeir er en stor og sterk mann. Som ungdom var han godt trent, og nådde fort en høgde på over 180. Han kunne lett ha overmanna overgriperen, fått han bort.

– Det er ikke lett å forklare hvorfor du føler deg så liten og maktesløs i en slik situasjon. For meg var dette hverdagen, det var en del av livet. Så var jeg skamfull og flau også, tenkte at ingen ville tro på meg. Etter at jeg begynte hos psykolog fikk jeg bedre forklaring på hvilke mekanismer som slår inn, hvordan maktforholdet er mellom overgriperen og den som blir utsatt for det.

Vi var inne på det – Torgeir ble mobba for relasjonen han hadde til den gamle mannen.

Det var dette som viste seg å skulle velte hele lasset.

På en fest i jula 2015 var en stor vennegjeng samla. Det var et års tid sida siste overgrepet. Torgeir hadde begynt å pendle, var sjelden hjemme og hadde fått mannen litt mer på avstand.

Nå var han sammen med vennene sine.

– Da var det en kompis som begynte å mobbe meg igjen, dro opp det at jeg hadde klipt hår og negler på mannen. Da brast det til slutt for meg.

«Dere vet ikke hva han har gjort mot meg.»

Torgeir kan huske at det ble stille da han ropte det ut og begynte å gråte. Da skjønte de at det lå mer i historien enn de hadde kunnet ane.

Både storebror og lillebror var til stede på festen. Storebror kom bort og tok rundt Torgeir.

– Dette er stedet i historien at jeg kjenner det blir sterkt for meg, sier Torgeir.

Han blir blank i øynene når han tenker tilbake. Fra akkurat det øyeblikket visste han at broren forsto.

Nå var han ikke alene lenger.

Et par dager etter sender storebror ei melding til Torgeir og ber han komme på besøk for å bli med å skjære kjøtt.

– Det var avgjørende for meg, at den meldinga kom. Det var nok ikke mye som skulle til da før jeg hadde latt være å fortelle. Det satt så langt inne, sier han.

Men Torgeir fortalte til storebror den dagen. Ikke alle detaljer, men så mye at broren skjønte at Torgeir trengte hjelp.

– Jeg ringte fastlegen min seinere, og fikk raskt time. Hun var helt fantastisk. Jeg fikk fortalt hva jeg var utsatt for, og ble tatt på alvor. Noen dager etter fikk jeg time hos psykolog. Da var kontakten med overgriperen brutt, men min daværende samboer og jeg møtte han på butikken, der hun konfronterte han med hva han hadde gjort. Han oppsøkte oss også hjemme. Det var samboeren min som prata med han da, ikke jeg, forteller han.

Torgeir fikk diagnosen PTSD og slet med traumer.

Han avslutta samtalene med psykolog etter ei periode. Han hadde fått flere verktøy med seg som han skulle bruke når dagene ble vanskelige, når han møtte på triggere. Det kunne være lukter, å møte på eldre, enslige menn, eller det å bli tatt på halsen eller mellom beina.

Likevel følte han seg ikke ferdig med saka. De rundt han ville at

Torgeir fortalte Cecilie tidlig om den bagasjen han bærer med seg fra barndommen og ungdomstida. Hun forsto. Hun har sjøl hatt opplevelser som gjør at hun kan skjønne følelsene Torgeir bærer på.

han skulle anmelde.

Men Torgeir, han var usikker. På tross av alt det vonde, så syntes han synd på mannen. Unnskyldte han, tenkte på at han hadde jo vært snill også.

– Det var Stockholmssyndromet som slo inn, sier han.

Hos politiet tegner Torgeir opp hele mannens hus, forklarer hvor alle overgrepene har foregått. Han tegner og beskriver også mannens kropp. I forklaringa legger han fram alle de opplevelsene han har hatt.

Politiet virker optimistiske, og Torgeir ser for seg at de kaster seg i bilene og henter inn mannen med en gang.

Men slik foregår det ikke, og tida går, uten at Torgeir hører mer. Han hyrer bistandsadvokat Nina Braathen Hjorttdal, for å få hjelp. En tidligere politimann koples også på for å legge press på saka.

Torgeir ber om at det ilegges besøksforbud for mannen.

Foran seg har Torgeir ei tjukk mappe. Der ligger alle papirene som følger saka hans.

4. april 2017 kommer beskjeden om besøksforbud.

10. juni 2017 kommer beskjeden om at saka er henlagt på bevisets stilling.

– Da fikk jeg meg en knekk, sier han, og viser fram brevet han mottok av politiet.

Det er skrukkete, bærer preg av å ha vært krølla hardt i sammen.

– Via advokaten min prøvde vi å klage på henleggelsen, uten å nå fram. Så ble jeg oppfordra om å søke voldsoffererstatning. Til og begynne med syntes jeg ikke det var riktig. Jeg ville at det var overgriperen som skulle betale for dette, ikke samfunnet, sier han.

I brevet fra Kontoret for voldsoffererstatning, som vi i Dølen får se, står det at det er sannsynlighetsovervekt for at overgrepa har skjedd. For å få en slik erstatning er ikke beviskravet så sterkt som i en eventuell rettssak.

– Jeg vet at jeg hadde lyst til å fortelle det til andre ved flere anledninger, men jeg klarte det ikke. Han hadde så makt over meg. Inni meg var jeg som et lite barn igjen når jeg møtte han. Overgripere er smarte. De vet hvordan de skal få overtaket.

– Sjøl om en liten pengesum ikke kan veie opp for det jeg ble utsatt for, er jeg i etterkant glad for at jeg gjorde det, for der kom det jo fram at de tror på meg. De tror meg på alt jeg har fortalt, sier han.

Gjennom hele samtala vi har med Torgeir, sitter det ei stødig støtte ved sida av han i sofaen. Samboer og kjæreste Cecilie Therese Gjelsten har under hele intervjuet vært til stede, hun lytter, nikker og ser ømt bort på kjæresten.

For to år sida møttes de to på Tinder.

– Vi dro på telttur inni Ruten. Det var god kjemi fra første stund, sier hun.

– Cecilie vekka de gode følelsene i meg, supplerer Torgeir.

Det å bære på alle minnene og tankene, og ha åpna opp om det han har opplevd, har også kosta. Tidligere i år møtte Torgeir veggen og fikk et kraftig krampeanfall. Det har vært mye å hanskes med.

– Det har vært tøft å følge Torgeir i dette, men samtidig har det vært fint for meg å få høre alle detaljene. Jeg har lest alle papirene hans, og fått svar på alle spørsmålene mine. Det psykiske maktspillet som har foregått, kan jeg kjenne meg igjen i, sier Cecilie.

– Det at slike ting skjer, det er ingen hemmelighet. Det skal prates om, det skal ikke legges lokk på, legger hun til.

Responsen etter at Torgeir fortalte sin historie i podkasten, har vært overveldende, forteller han. Han har fått mange meldinger fra både kjente og ukjente. Noen forteller om egne vonde opplevelser.

Tidligere skolekamerater har sagt at nå forstår de, brikkene har falt på plass. Nå kan de se bedre hvorfor ting var som de var.

Torgeir håper at hans historie også kan bidra til mer åpenhet, at foreldre kan bli flinkere til å prata med barna sine om at slike ting kan skje, at vi alle kan være mer observante på det som skjer rundt oss.

Torgeir måtte seinere ta opp igjen kontakten med psykologen han hadde hatt første tida etter at han fortalte om overgrepa. Det har vært til stor hjelp for han. Han har lært seg å ta steg for steg, og se på små steg som store.

Han har klart å komme seg til et godt sted i livet, tross alt.

– Jeg ser jo for meg hvilket liv jeg kunne hatt om ikke alt dette hadde skjedd. Han ødela mye for meg, også skolegangen. Det var ikke lett å konsentrere seg om det som skjedde på tavla, når han sto ute og venta på meg, sier Torgeir, og legger til:

Vi må tilbake til det vi starta med.

Torgeir med høg puls og mye spenning i kroppen, da han på telefonen konfronterte den eldre mannen med et overtak, for aller første gang.

De to hadde en 40 minutt lang samtale. Cecilie, Torgeirs kjæreste, og June, som laget podkasten «Vi tror deg» med Torgeir, satt ved sida hans og hørte på. Torgeir forteller at han var stolt over seg sjøl da han la på røret.

– For første gang gikk jeg ikke i golvet etterpå. Det var en skikkelig test for meg, og jeg kunne endelig kjenne på det som jeg håpte å kjenne, at jeg nå har verktøyene for å holde meg sterk. Nå har jeg fått beviset på at jeg er der jeg tror jeg er, at alle åra med bearbeidelse ikke har vært forgjeves.

Cecilie nikker og legger til:

– Du var så rolig og beherska i den samtalen. Sterk var du.

TONE SIDSEL SANDEN
tone@dolen.no

Politistasjonssjef Gaarden: – Sjøl om en **overgrepssak blir henlagt,** betyr ikke det at politiet ikke tror på det som blir fortalt

Halvparten av alle anmeldte seksuelle overgrep ender i henleggelse. - Når vi ikke har noe konkret bevis, er det veldig vanskelig å få folk til å tilstå, sier politistasjonssjef Jon Gaarden ved Vinstra politistasjon.

Jon Gaarden har inntrykk av at holdningene i samfunnet har endra seg. - Det har kanskje blitt enklere å stå fram med historier om overgrep som er begått mot en. Men sjøl om det har blitt enklere, er det ikke nødvendigvis enklere å få noen dømt, sier han. FOTO: TONE SIDSEL SANDEN

Lars Rune Ringvik var påtaleansvarlig i overgrepssaken til Torgeir Brenna Solberg, som endte med henleggelse etter bevisets stilling.

Ringvik viser til taushetsplikten og at han ikke kan uttale seg om den konkrete saka. Han sier på generelt grunnlag at for at det skal tas ut tiltale må det bevises utover enhver rimelig tvil at det har foregått overgrep.

– Hvis det er ord mot ord uten støttebevis, blir det ofte henleggelse, sier Ringvik.

Forstår belastningen

– Det er viktig å få fram at sjøl om en sak blir henlagt, betyr ikke det at politiet ikke tror på vedkommende som anmelder. En henleggelse på grunn av bevisets stilling er langt ifra det samme som at politiet ikke tror på det som blir fortalt, sier Gaarden.

Av alle anmeldte seksuallovbrudd i Norge i 2020 og 2021 ble det domfellelse i henholdsvis 17 og 13 prosent av sakene. Omtrent halvparten av sakene ble henlagt, ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Politistasjonssjefen har stor forståelse for belastningen det medfører for overgrepsofre å gå til anmeldelse uten at saka kommer opp til behandling i rettssystemet.

– Du må utlevere deg sjøl til de grader, og så fører det ikke til noe likevel, sier Gaarden.

Oppfordrer til å anmelde

Han forstår godt at en kan tvile på om det lønner seg å anmelde, men oppfordrer likevel overgrepsofre til å gjøre det.

– Fornærma skal bli tatt på alvor, vi skal prøve å komme til bunns i saka, og de skal få god oppfølging undervegs, sier Gaarden. Fornærma har rett på bistandsadvokat som det offentlige betaler, og den skal de få oppnevnt med en gang. Bistandsadvokaten skal sørge for at fornærmas rettigheter blir ivaretatt, kan pushe på overfor politiet i etterforskningen og bistå med det fornærma måtte trenge av hjelp, ifølge Gaarden.

En stor utfordring i overgrepssaker er å skaffe bevis og å få overgriper til å erkjenne forholdene, forutsatt at vedkommende er skyldig.

– Veldig ofte i slike saker hevder den ene part det ene, og den andre part det motsatte. En sitter igjen med to versjoner. En kan ikke velge å ta ut tiltale fordi en tror mer på den ene enn den andre, sier påtaleansvarlig Ringvik.

Han sier det utfordrer etterforskningen hvis saka ligger langt tilbake i tid, og viser til at bevis svekkes over tid.

– Umulig å tvinge folk til å tilstå

Gaarden ved Vinstra politistasjon utdjuper:

– Det er ofte vanskelig å framskaffe bevis for noe som har skjedd for lenge sida. Det er mye enklere rett etter at ting har skjedd, å få folk til å tilstå, sier han. Han legger til at det er stor forskjell på overgripere. Noen velger å legge kortene på bordet, mens andre nekter å ha gjort det de er anmeldt for.

– Når vi ikke har noe konkret bevis, er det veldig vanskelig å få folk til å tilstå. Det går ikke an å tvinge folk til å tilstå, sier Gaarden.

Som regel ingen vitner

– Det som sjølsagt er spesielt med slike saker, er at det sjelden eller aldri er vitner. Stort sett er det bare overgriper og offer som er til stede. Derfor er det få som kan si noe direkte om hva som har skjedd, foruten de det gjelder, sier Gaarden. Dessuten tror han det er vanskeligere for en person å erkjenne seksuelle overgrep enn andre lovbrudd.

– Det er et større tap av aktelse enn for eksempel å ha kjørt i fylla. Ved seksuelle overgrep har det gått utover en annen, og det er det sikkert tungt å stå til rette for, sier han og legger til:

– Da tenker en sjølsagt bare på seg sjøl og ikke den det har gått ut over. For det er den det tross alt er verst for.

Han regner med at den som har begått seksuelle overgrep, sliter med dårlig samvittighet.

– Kanskje det ville letta samvittigheten hvis de hadde vært såpass at de hadde erkjent forholdet. Det kunne være til gagn og lettelse for både den fornærma og overgriperen sjøl, sier Gaarden.

Høgeste prioritet

Når en person anmelder overgrep, tar politiet opp forklaring. Denne legger grunnlaget for det som skjer videre. Saka sendes først til felles straffesaksinntak som avgjør om den skal etterforskes. Deretter legges en plan for etterforskningen.

– Det blir bestemt om det er vitner som skal avhøres og når den sikta skal tas inn til avhør. Før den sikta tas inn til avhør, er det om å gjøre å få mest mulig fakta. Det er hovedgangen, og detaljene varierer fra sak til sak, sier Jon Gaarden.

Voldtektssaker har høgeste prioritet hos politiet og er såkalt fristsaker.

Ved Vinstra politistasjon jobber politibetjentene både operativt og med etterforskning. Gaarden ser ikke bort fra at det kan føre til at saker tar lengre tid å etterforske enn ved enheter der det er ansatte som kun driver med etterforskning.

At det tok ett år før saka til Torgeir Brenna Solberg ble avgjort med henleggelse, sier Jon Gaarden er altfor lang tid.

WENCHE MARGRETHE KULMO
wenche.margrethe.kulmo@dolen.no

FOTO: TONE SIDSEL SANDEN

FOTO: WENCHE MARGRETHE KULMO

FAMILIEN TIL TORGEIR HÅPAR PÅ MEIR OPENHEIT:

– DET VAR HEILT FORFERDELEG Å HØYRE KVA HAN VART UTSETT FOR

Ingen hadde mistanke om kva som skjedde mellom den eldre mannen og Torgeir. For familien var det eit sjokk å høyre om overgrepa.

Denne veka skreiv vi om Torgeir Brenna Solberg som fortalde om korleis han vart utsett for overgrep frå han var 11 år og fram til han var 23 år.

I alle desse åra bar Torgeir på dette åleine, heilt til han sprakk overfor venner og storebror som 24-åring.

For familien hans var det eit sjokk.

– Det var heilt forferdeleg å høyre kva Torgeir var utsett for, seier mor til Torgeir, Anny Dahlen, når ho tenker attende på nyttårshelga i 2016.

Det har gått fleire år nå, der Anny og resten av familien har arbeidd med det som har skjedd. Dei fortel til oss i lokalavisa at dei er stolte av Torgeir og at han står opp for seg sjølv, slik han gjer i dag. Derfor vel også dei å fortelje om sine tankar og opplevingar. Det støttar Torgeir fullt ut.

Dei ønskjer også å bidra i denne saka med håp om at det kan forhindre liknande episodar.

Torgeir meldte den eldre mannen for overgrep i 2016. I 2017 vart saka lagt bort etter bevisets stilling. Torgeir tok imot derimot valdsoffererstatning på bakgrunn av det som kom fram i etterforskinga av saka.

Mannen har ikkje innrømma overgrep. Dølen har prata med den eldre mannen på telefon, for å gje han moglegheit til å svare på skuldingane. Han seier at han ikkje har gjort overgrep og at han ikkje kjenner seg att i historia slik ho er framstilt.

Det er så tabubelagt å snakke om overgrep. Det er den største fienden mot å få bukt med det.

Pål Østen Solberg

Ein ope heim

Å sjå at sonen i dag er sterk og modig, gjer inntrykk på Anny.

– Det er ei slags trøyst for meg å sjå kor trygg han er i seg sjølv. Det var inga sjølvfølge at Torgeir skulle klare seg så bra. Det kunne enda skikkeleg ille, dette, seier ho.

Kven kunne tenke seg at noko slik kunne skje?

Den eldre mannen, som Torgeir skuldar for overgrepa, var ofte innom på garden i Ruste, fortel Anny, akkurat slik som mange andre var. Det var vanleg heime hos dei å ha mykje besøk, og kjenningar gjekk ut og inn dørene hos familien. Det var ein heim som var ope for alle.

– Denne gamle mannen var mykje rundt oss, og Torgeir hjelpte han med ulikt arbeid. Ungane våre var vant til å hjelpe gamle folk. Oldemor budde heime i kjellaren, og Torgeir stilte opp når det var noko han kunne bidra med. At kontakten mellom han og denne eldre mannen var slik, ante vi ikkje. Eg tenker mykje på om var noko eg burde ha oppdaga. Vi var vel naive, seier Anny.

– Men kven tenker at nokon som er innom husveggane din skal gjere slik mot eit lite barn, legg ho til.

Ho beskriv sonen som ein omsorgsperson, som aldri gjorde forskjell på nokon. Han stilte opp både for venner og for dei som var gamle.

– Det er mange tankar som fer gjennom hovudet mitt. Skulle eg oppfatta det? Torgeir er flink til å seie til meg at eg ikkje skal tenke slik. Håpet mitt er at vi kan hindre at andre opplever det same, at vi kan bli flinkare til å oppdage når slike overgrep skjer, seier Anny.

Storebroren var ein av dei fyste Torgeir opna seg for tilbake i 2015. Pål Østen Solberg hugsar festen dei var på den gongen da Torgeir sprakk.

– Eg trur at alle som var på det sosiale laget hugsar det, minnast han.

Pål Østen var sjølv ofte innom den gamle mannen for å hjelpe han med ulikt arbeid. Han fortel at også han opplevde at mannen hadde ein upassande oppførsel. Difor trudde han fullt og fast på broren frå fyste stund.

– Det var vanskeleg å ta innover seg omfanget, og ikkje lett for meg å vite korleis eg skulle ta tak i det. Eg er glad for at eg fekk Torgeir til å oppsøke hjelp. Det var heilt klart at det nå måtte skje noko, fortel han.

Det som heile tida går att i tankane til broren er at han skulle ha skjønt, at han burde gripe inn.

Han burde ha prata med veslebroren

Anny Dahlen, mor til Torgeir Brenna Solberg, fortel om ei vond oppleving da ho vart klar over kva sonen hadde vore utsett for. **FOTO: TONE SIDSEL SANDEN**

om mannen tidlegare.

– Men det er vanskeleg å tru så vondt om folk. Etterpåklokskap er enkelt.

> **Som foreldre har du som hovudoppgåve å gjere det trygt og godt for barna dine.**
>
> Hans Petter Solberg

Kan mjukne opp

Pål Østen fortel om den første tida etter at veslebroren stod fram. Detaljar i alt som hadde skjedd, fekk familien først vite noko seinare.

– I lag med Torgeir fekk vi kome til psykologen, og han hjelpte til med å forklare omfanget, kor alvorleg dette var. Vi fekk også hjelp til korleis vi skulle handtere det og prate om det, fortel han.

Pål Østen har tenkt ei del på kor langt det sitt inne å fortelje om overgrep.

– Einaste som tener på at det ikkje blir sagt noko, er dei som gjer overgrepa. Ein kan håpe at saka til Torgeir kan mjukne opp litt, seier han, og legg til at han beundrar broren for å vere så ope.

– Det er han som står i dette, han som byr på seg sjølv og si historie.

Far til Torgeir, Hans Petter Solberg, synest det er vanskeleg å sette ord på kva han føler overfor saka til sonen.

– Makteslaus er vel det beste uttrykket, seier han.

Dette er slik ein trur berre skjer med «alle andre».

Han slit med skuldkjensle, at dette har skjedd, utan at han klarte å oppdage det.

– Vi har lært opp ungane til å hjelpe andre og å stille opp for gamle folk. Det skal ikkje vere noko gale i å gjere det. Derfor er dette så meiningslaust. Som foreldre har du som hovudoppgåve å gjere det trygt og godt for barna dine, seier han, i eit forsøk på å forklare ein fars tankar.

Hans Petter er full av lovord om Torgeir, som er så modig og tøff.

– Vi støttar han fullt ut. Eg veit det betyr mykje for han om han kan klare å hjelpe andre. Det er ei trøyst, at dette kan bety noko for andre, seier han.

Gode attendemeldingar

Familien vart svært skuffa da politiet valde å legge bort saka mot den eldre mannen.

– Eg undrar meg over kva for bevis som skal til i slike saker. Når eit barn blir utsett for overgrep, og fortel om dette seinare, er det vanskeleg å bevise. Det blir fort ord mot ord. Dette var vanskeleg å takle, vi veit kva det kosta å kome så langt at det vart meldt til politiet, seier Anny, og legg til at valdsoffererstatninga Torgeir fekk var viktig.

– Han er trudd på det han har fortald, seier ho.

– Vi veit jo kva som er sanninga. Det viktigaste er at dette ikkje må skje igjen, det må vi forhindre, er Pål Østen tydeleg på.

Om den eldre mannen seier Pål Østen:

– Det er ikkje noko mål å sette i gang ei offentleg heksejakt. Her burde det etter mitt syn vore sett inn offentlege tiltak, for å skjerme omverda, seier han.

> **Eg veit at den vegen Torgeir har gått har kosta mykje.**
>
> Anny Dahlen

Sette eigne grenser

Familien fortel om mange gode attendemeldingar etter at Torgeir gjekk ut offentleg med saka si. Mange ønsker å vise støtte.

– Det har vore stor respons. Mange har visst om dette frå tidlegare, men det har gjort inntrykk på folk å høyre Torgeir sine eigne ord. Det at nokon kjem bort til deg og gir deg ein klem, det betyr mykje, seier Anny.

Ho fortel at ho er glad for at vi i dag har eit samfunn som har søkelyset på det å vera meir ope med kvarandre.

– I dag er det vanleg allereie i barnehagealder å prate om kropp og seksualitet. Det er viktig å lære ungane å sette eigne grenser og å ikkje akseptere at andre skal gjere noko med kroppen din. Eg håpar foreldre og tek denne praten med barna sine, seier ho engasjert, før ho legg til:

– Vi er heldige som kan sjå at Torgeir har kome seg dit han er i dag. Det kan eg verkeleg glede meg over.

TONE SIDSEL SANDEN
tone@dolen.no